

Fam Valle

Mennesket og Naturen

Bacheloroppgave i Nord 2113

Veileder: Joachim Friis

Juni 2021

Fam Valle

Mennesket og Naturen

Bacheloroppgave i Nord 2113

Veileder: Joachim Friis

Juni 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Det humanistiske fakultet

Institutt for språk og litteratur

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Mennesket og Naturen

I sense the world as we know it
is dissolving
I sense a beautiful catastrophe
(Nanna Storr-Hansen 2018: 47)

Fam Valle Kandidat: 10036

Bachelor NORD2113

Innholdsfortegnelse

Mennesket og naturen	2
Økofeminisme	2
Økofeminisme i litteraturen	4
Økofeminisme i <i>Mimosa</i>	6
ØEN SLAYER	7
BBY	10
TEEN AGE	14
Oppsummering av alle tre delene	15
Avslutning	16
Siterte verk	17

Mennesket og naturen

Fra tidens morgen har mennesket vært opptatt av naturen. Råskapen, men også det skjøre, vakre. Etter industrialiseringen skjedde det et skifte på hvordan vi mennesker co-eksisterer med og behandler naturen. Hvor vi mennesker gikk fra å være/leve i ett med naturen og ha en enorm respekt for naturen til å ønske kontroll/dominans og ren utnyttelse av den. Denne utnyttelsen er blitt sammenlignet med utnyttelsen av blant annet kvinnen. Det blir trukket linjer til hvordan kvinnen og naturen er like, hvor kapitalismen/patriarkatet utnytter dem begge. I 1974 laget forfatteren Françoise d'Eaubonne betegnelsen økofeminisme. d'Eaubonne ville sette søkelys på kvinners potensiale til å frambringe en økologisk revolusjon. Denne revolusjonen mente hun kunne skape nye relasjoner i forholdet mellom kvinner og menn, men også mellom mennesker og naturen (Merchant, 1990, s. 106). I denne teksten vil jeg forklare nærmere hva økofeminisme er og hvorfor økofeminisme i litteraturen er en spennende og viktig ressurs i klimakampen. Deretter vil jeg gå inn i Nanna Storr-Hansens verk *Mimosa* og gjøre en økofeministisk analyse av den. Jeg har valgt *Mimosa* fordi det var den som var mitt første møte med denne typen verk. Jeg ble betatt av hennes rå, ufiltrerte måte å skrive på, men på samme tid det helt skjøre som også befinner seg i boken.

Økofeminisme

Carolyn Merchant deler økofeminisme inn i 3 hovedgreiner. Liberal, radikal og sosialistisk. Alle er opptatte av å forbedre forholdet mellom mennesket og naturen, og hver retning bidrar på hver sin måte. Liberal feminisme har som hovedtrekk et ønske om å innføre nye lover og regler som regulerer menneskets relasjon til naturen. Radikal økofeminisme analyserer miljøproblemene ut fra sin egen kritikk av patriarkatet og framstiller alternativer som skal hjelpe både kvinner og naturen. Sosialistisk økofeminisme baserer sin analyse på det kapitalistiske patriarkatet og ønsker gjennom en sosialistisk revolusjon å forandre dominansen over kvinner og natur totalt, som er en følge av markedsøkonomiens bruk av dem begge som ressurser. Der den radikale feminismen har gått mer i dybden av kvinne/natur forbindelsen, mener Merchant at den sosialistiske feminismen har potensiale for en mer gjennomgående kritikk av maktforhold. Liberale feminister hevder at hvis kvinner og menn hadde hatt like utdanningsmuligheter, kan begge bidra til forbedringen av miljøet, bevaring av naturressurser og arbeide mot høyere livskvalitet for alle mennesker (Merchant, 1990, s. 106).

Radikal feminisme hyller gjerne forbindelsen mellom kvinner og naturen. Dette gjør de gjennom opplivning av gamle ritualer, rettet mot tilbedelsen av gudinner, månen, dyrene og det kvinnelige reproduktive system. Naturen er høyt aktet som mor og gudinne, den er en kilde til inspirasjon og økt innflytelse for mange økofeminister. Menneskelig natur er tuftet på menneskets biologi. Mennesket har et biologisk kjønn og en sosial kjønnsrolle. Dette gjør at menn og kvinner har et utgangspunkt som gir dem forskjellig maktgrunnlag. De tar avstand fra samfunnsoppfatningen om at kvinner er begrenset ved å være nærmere naturen på grunn av deres evne til å føde barn. Kvinner innenfor radikal feminisme hevder at teknologi som er utformet av menn overser virkningene radioaktiv stråling, sprøytemidler farlig avfall og husholdningskjemikalier har på kvinners reproduktive organer og på økosystemet (Merchant, 1990, ss. 107-108).

Sosialistisk feminisme har mange av de samme verdiene som radikal feminisme, men ser på naturen og den menneskelige naturen som historisk og sosialt konstruert. Den menneskelige naturen er et produkt av historisk foranderlige samspill mellom menn og kvinner, mennesker og natur, klasser og raser. En meningsfull analyse må være basert på en forståelse av makt, ikke bare på det personlige plan, men også på det politiske plan. Sosialistisk feminisme mener det er beklagelig at historien mangler kjønnsanalyser og at det er satt lite lys på kvinners reproduksjonsevner og omsorgsmessige roller. De mener at naturen framskaffer mat, klær, husly og energi. Den sosialistisk feministiske miljøpolitikken innebærer å utvikle bærekraftige, ikke-dominerende relasjoner med naturen og at alle mennesker skal ha muligheten for høy livskvalitet (Merchant, 1990, s. 109).

I det danske magasinet *Friktion* fra 15 desember 2016 skriver Mads Kammp Christiansen at han undrer seg hvorfor økofeminismen ikke har fått mer oppmerksomhet i Danmark, spesielt når vi lever i en tid hvor både kjønn, diskriminering og miljøproblemer er helt sentrale punkter i den offentlige debatten. Christiansen håper at artikkelen hans vil være med på å endre dette. Han velger å sitere Lupita Nyongó fra hennes video på YouTube (https://www.youtube.com/watch?v=0_OxI2JZex4). I videoen sier skuespilleren mens flere blomster åpnes og lukker seg, «I'm a flower.», «Yes, I'm beautiful. I've heard it before.», «I'm worshiped for my looks. My sent. My looks.». Videre blir det nevnt hvordan alt liv starter med blomsten, hvordan den gir næring til alt liv, mens blomster i vakre farger åpner og lukker seg. Jeg inspirerer dem alle, jeg er deres muse sier skuespilleren. Skuespilleren omtaler blomsten som feminin. Blomsten er feminin, kvinnen er feminin, derfor passer de sammen. I

tillegg er både kvinnen og blomsten ifølge den tradisjonelle kjønnsrolleoppfatningen, først og fremst, til pynt. Et objekt for noen annens blikk. Lupita Nyong'o is flower heter videoen på YouTube. Hun er blomsten, hun er stemmen. Hun er en kvinne fra syd. Stemmen, kvinnen og blomsten mener Christiansen representerer økofeminismens hovedpunkter. Slik som det patriarkalske samfunnet har utnyttet og undertrykt kvinnen, slik har den hvite patriarkalske samfunns-kulturen undertrykt, utnyttet og dominert naturen og det globale syd. Videre mener han at økofeminismen har det som skal til for å starte en bevegelse som kan endre og kreve samfunnsendringer som må til. Avslutningsvis skriver han at økofeminismen utopi er en verden uten undertrykkelse og krenkelse. En verden hvor menneske og natur lever i harmoni. Folket undervurderer makten til en vakker liten blomst (Christiansen, 2016).

Maria Mies og Vandana Shiva skriver i *Why We Wrote this Book Together* at de har sett at effekten som økologiske katastrofer har, er større på kvinner enn menn og at overalt, så var kvinnene de første til å demonstrere mot miljø ødeleggelser. Mies og Shiva finner også sammenfall mellom menns utnyttelse av naturen og deres utnyttelse av kvinner (Mies & Shiva, 1993, ss. 2-3). De mener at for å komme fram til en god løsning, så må det være plass til mangfold og forskjeller, både blant menn og kvinner, blant mennesker og andre levende ting, rundt hele verden (Mies & Shiva, 1993, s. 12). Deres synspunkt er også at kvinner er nærmere denne «løsningen» enn menn (Mies & Shiva, 1993, s. 20).

På en annen side mener Merchant at risikoen ved å legge vekt på de kvinnelige, kroppslige og naturmessige komponenter i dualismene mannlig/kvinnelig, kultur/natur og kropp/sjel er med på å opprettholde de samme hierarkiene som radikal feminisme nettopp prøver å felle (Merchant, 1990, s. 108).

Økofeminisme i litteraturen

William Rueckert spør seg om hvor vi har vært innenfor litteraturkritikk i hans tid. Han konkluderer med at vi har vært alle plasser. Vi har vært, sett og gjort det meste. Formalisme, kontekstualisme, biografisk, historisk og strukturalisme er noen av de veien vi har gått innenfor kritikken. Artikkelen til Rueckert er fra 1979 og med den vil han rette fokuset på økokritikk. Hva kan litteraturen bidra med i kampen mot klimaendringene? Rueckert siterer Francis Ponge på første side av artikkelen sin hvor Ponge skriver at mennesket må senke standarden sin, hvor vi nå dominerer naturen og heller finne en vei hvor vi kan hjelpe naturen til helbredelse, en vei hvor vi kan co-eksistere. Ponges håp er poesien som han mener

invaderer menneskets sjel og etterlater hen fri for ord hvorpå mennesket må finne opp et nytt språk for å snakke. Rueckert skriver videre at problemet er å finne en måte hvor mennesket og naturen kan sameksistere, samarbeide og blomstre i biosfæren (Rueckert, 1978, ss. 105-107). En stabil eller vedvarende statsøkonomi med en helt ny metode for vekst, er sentral i alle økologiske visjoner. Dette framstår som langt fra skapning, lesning, læring og skrivning om litteratur, men fakta er at det er det ikke. Den første loven for økologi er: «Everything is connected to everything else.». Denne måten å forstå selv den minste delens forbindelse i en relasjon til det store hele, er den sentrale intellektuelle tanken som må til for å forstå økologien og det økologiske synet på verden. En annen tanke er at naturen skal også beskyttes av lover laget av mennesker, slik at alt levende har noen til å forsvare seg (mot menneskene) (Rueckert, 1978, s. 108).

Rueckert mener at diktet inneholder en spesiell energi, som er fornybar. Diktet er levende. Som fornybar energi kan diktet leve videre for all tid. Ved å kunne tale til alle mennesker, på tvers av språk uten å bruke energi, mener Rueckert at diktet ikke kan bli brukt opp, ulikt fossilt brennbart stoff (Rueckert, 1978, s. 108). Rueckert siterer Ian McHarg som har en ide om hvordan vi burde se på verden og omgivelsene våre. Etter Mchargs mening er det beste tilskuddet det økologiske synet har bidratt med, tanken om at verden og evolusjon er en kreativ prosess. Han bruker grønne planter som eksempel. De er noen av de mest kreative organismene på jorden. De er naturens poeter. Videre sier han at hvis dikt er grønne planter i vårt samfunn og solen er diktere, så må de gjøre hverandre sterkere, ikke bryte hverandre ned, ingen hierarki, men styrke selvutvikling og utviklende system. Dette viderefører McHarg inn i undervisningen, hvorfor det er så viktig med læring og klasserom. De beste lærerne er de som klarer å skape og slippe løs den kreative energien som finnes klasserommet og som forstår at klasserommet er et samfunn, et sant interaktivt felt (Rueckert, 1978, s. 111).

Ursula LeGuin har noen kritiske tanker rundt vestlig litteratur og litteraturhistorie. LeGuin mener at de er basert på noen få fortellerformer og strukturer som ikke er behjelpelig i økokritisk forstand. Hun mener den kanoniserte litteraturen fokuserer på unike hendelser, unike individs unike prestasjoner. Dette går på bekostning av kollektivet og det som er gjentagende. Det hun kunne ønske seg var en mer, det hun kaller for en bærepose-poesi. Men vi skal være forsiktige med hva vi putter opp i bæreposen. Innholdet har mye makt i forhold til, ikke bare hverandre, men også til oss (Bøgh Thomsen, 2018, s. 11).

Hvorfor er diktningen så viktig da? Hvis vi fortsetter å lære, skrive og skrive om diktning uten å anerkjenne og prøve å handle ut fra det faktum at, for å ta et eksempel, at alle hav sakte blir forurenset, luften fylles med kjemikalier og jorden forgiftes. Da kan like gjerne alle kreative prosesser stoppe, hvis vi ikke kan finne en måte å sameksistere med naturen på, som ikke skader den slik vi gjør nå (Rueckert, 1978, s. 112). Rueckert mener at alle kan gjøre en forskjell og må starte innen sitt eget felt. Hvordan kan vi stille opp, som lesere, lærere og litteraturkritikere? Vi må gjøre det vi alltid har gjort, vi må henvende oss til dikterne. Vi må lage økopoesi. Vi kan i alle fall starte med dette. Vi lever etter ordet, men er stadig mer maktesløse til å utføre ordets handling (Rueckert, 1978, ss. 114-115).

Økofeminisme i *Mimosa*

Nanna Storr-Hansen er en dansk forfatter og er født i 1991. *Mimosa* er gitt ut i 2018 og er Storr-Hansens andre utgivelse. *Mimosa* er delt inn i 3 deler, *Øen Slayer*, *Bby* og *Teen Age*. Diktene kan leses som flere små, ett for hver side eller som sammenhengende innenfor hver del. I *Øen Slayer* er jeg-et skiftende mellom et vi og et jeg som taler. Her er naturen sentral, de trenger naturen, men naturen trenger ikke dem. I *Bby* er det et jeg som er forelsket, så forelsket at forelskelsen er altoppslukende. I siste delen *Teen Age* kan det minne om en YouTube kanal om hvordan redde verden, som en sminke «how to». Språket er en blanding av dansk og engelsk. Jeg vil i min økofeministiske analyse av *Mimosa* starte med tittelen. Det første man tenker på når man hører tittelen er kanskje cocktailen mimosa, som er en blanding av champagne og appelsinjuice. Det kanskje færre forbinder med navnet er planten mimosa. Deretter vil jeg analysere de ulike delene i boken hver for seg først, for så en samlet analyse av hele verket.

Mimosa planten går også under navnet «rør meg ikke», den har blader som er sensitiv for berøring. Ved berøring lukker bladverket seg helt sammen. Planten har vært brukt og har påvist effektiv som antidepressiva. Det er rapportert at indere bruker mimosa for å hindre fødsler hos gnagere, her forlenges fruktbarhetscykluser og gnagerne får mindre kull som følge av dette. Dette kan minne om en slags prevensjon. Det er også rapportert at planten er blitt plantet i områder med mye tungmetall i bakken. Plantens spesielle rotsystem skal kunne trekke opp disse metallene fra jorden (Helsenett.org, u.d.). Planten får også små rosa blomster når den spirer. Det hevdes at både kvinnen og blomsten er feminin og derfor passer de sammen, slik som Lupita Nyongó også framstiller det. Begge er de først og fremst til pynt,

vakre og yndige. Objekt for en annens blikk. Begge en inspirasjon og en muse. Kvinnen og blomsten er også livgivende. Blomsten som naturens livmor kan man kanskje si.

Det personlige og estetiske nivået i *Mimosa* framstår i en feministisk retning ifølge Torsten Bøgh Thomsen. Det er omfattende perspektiver og det skapes kontinuitet mellom det abstrakte og det intimt konkrete. Storr-Hansen skaper også noen nydannelser innenfor språk når hun skriver «atombrystværket fortsætter» (Storr-Hansen, 2018, s. 44). Her blir kvinnekroppen satt i direktelink til en klimaforandringsrelevant fortelling. Ved å flette disse sammen antyder Storr-Hansen en analogi mellom to former som skaper energi. Brystmelken som er livgivende og utnyttelsen av uran for å fremstille atomkraft (Bøgh Thomsen, 2018, s. 7). Allikevel er verket i hans mening feministisk på en måte som utfordrer fortellingene om kvinnens iboende livgivende kvaliteter slik som godhet og uberørte tilknytning til naturen. I *Mimosa* er det heller maktforhold, kroppens forening av naturlige og kulturelle dimensjoner og kroppens tilknytning til større prosesser innad i samfunnet som står i fokus. En slags bisk økofeminisme, en feministisk undersøkelse av maktstrukturer (Bøgh Thomsen, 2018, s. 8). Bøgh Thomsen vil plassere dette verket under klimakriserelatert litteratur. Den forholder seg til teorien som framsettes i teorien om Antropocen. Vi befinner oss i en verdenshistorisk situasjon, hvor mennesket er en dominerende geologisk faktor, som på flere plan er i ferd med å begrense ikke bare sine egne, men også andre arters livsbetingelser. Dette gjør mennesket ved påvirkning av jordens forhold på en slik måte at klimaforandringene akselererer m (Bøgh Thomsen, 2018, s. 2).

ØEN SLAYER

Solen jagter os
uden lyd eller bevægelse
vi går sommeren i møde
nærhed til solen slægtskab til solen
vi går rundt i det høje græs (Storr-Hansen, 2018, s. 9)

Dette er det første diktet fra *Mimosa* første del ØEN SLAYER. I denne første delen bytter det på om det er et jeg eller et vi som taler. Handlingen er på en øy og deres relasjon til øyen, omgivelsene rundt og hvordan de omgås naturen beskrives. Det er særlig fokus på solen, sanden og gresset. Jeg-et er redd for solen og lever i frykt, men føler stadig en tilhørighet til solen. Det kommer fram et ønske om å gi seg hen til naturen og bli ett med den. Kan naturen

redde dem og ta seg av dem, men naturen trenger dem ikke. Appelsinene som inviterer til å bli plukket for så å snu å kalle mennesket en idiot som plukker dem. Undrer seg om sanden kan føre dem tilbake til «det normale». Ugresset som klippes til plen for å prøve å skape en form for kontroll. Jeg-et utvikler et hat mot det nyklipte gresset og lukten av det. Dette kan være et tegn på anger etter «overtrampet» mot naturen og det naturlige gresset. Jeg-et faller i søvn og i drømmene er jeg-et tilbake i «normalen». Jeg-et opplever verden ikke bare som noe det er en del av, men også noe det tiltrekkes av, forelsker seg i og samtidig trekker verden jeg-et til seg og skubber det vekk.

«Det bidske er mit rige
det indædte
bearbejdede
madvarer
er uigennemskuelige
appelsinerne taler
et klarere sprog
pluk mig
pluk mig
IDIOT
jeg fratager appelsinerne
skrællen trævlerne
hengivelse
er kaotisk
og går
aldrig kun
én vej
jeg kan samle mig
til en sky
af turkis» (Storr-Hansen, 2018, s. 20)

Dette minner om konsumer samfunnet menneskeheten lever i. Hvor appelsinene som ikke lengere er naturlige, men bearbejdet og ber om å bli plukket. Appelsinen stammer opprinnelig fra Sørøst-Asia og blir importert i stor grad til vesten (Sunding, 2020). Mennesket klarer ikke la være, selv om vi har nok, selv om vi har produsert og presset naturen maksimalt. Menneskene er idioter som ikke klarer å styre seg. Dette markerer et skille. Naturen som snur,

den har fått nok. Appelsinen blir fratatt skrellet slik som vi mennesker «skreller av» eller høster naturen. Naturen gir seg hen, men det er kaotisk, den kjemper tilbake og det kan gå alle veier. «Jeg kan samle mig / til en sky / af turkis» Naturen som kjemper tilbake maler et vakkert bilde, hvor katastrofe blir framstilt som noe vakkert. Mennesker som betrakter naturen og finner alle aspekt av den vakker og lar seg forføre av den, slik som også kvinnen blir betraktet og funnet vakker. Storr-Hansen skriver også «I sense the world as we know it / is dissolving / I sense a beautiful catastrophe». Disse tre linjene kan ifølge Torsten Bøgh Thomsen på minst to forskjellige måter. Den ene måten er paradokset, at katastrofen, verdens undergang, kan oppfattes som vakker. Den andre er tapet av en velkjent verden «the world as we know it», som er vakker (Bøgh Thomsen, 2018).

«Ligesom træerne
vokser jeg
opad
er det særligt
menneskeligt» (Storr-Hansen, 2018, s. 29)

Dette er et eksempel hvor jeg-et stiller spørsmål til sin egen sammenligning mellom seg selv og trærne. Både jeg-et og trærne ønsker å vokse og utfolde seg. De deler det organiskes vilkår (Bøgh Thomsen, 2018, s. 2). I neste utdrag er jeg-et i ett med naturen og vil at naturen skal være i ett med det. Jeg-et blir en mottaker av sine naturlige omgivelser. Det skjer en speiling mellom kroppen og gresset «i græsset min krop» og «i kroppen mit græs». Ved at jeg-et trækker i gresset og gresset tar imot, gjør plass til jeg-et, uttrykkes en forståelse for at omgivelsene gjør plass til jeg-et og er noe mennesket setter sitt avtrykk på. På samme tid trækker jeg-et meget kjærlig i gresset (Bøgh Thomsen, 2018, s. 3). Jeg-et har derfor også et omsorgs forhold til gresset og forstår sin innvirkning på det. Febertre er et samlenavn for ulike tre fra myrtefamilien. De stammer hovedsakelig fra Australia. Navnet gjenspeiler det at de er blitt plantet for å tørrlegge sumpland og dermed fjerne livsvilkårene for malariamygg (Nordal, 2020). Jeg-et inviterer naturen til å vokse innad i det, men naturen er også jeg-et, sammen har de en mulig løsning på problemer som oppstår.

«mine ben tager imod
plænen meget kærligt
jeg synker
lidt ned med

mine sko
hér
i græsset min krop
hér
i kroppen mit græs
min gråd i
det grønne
det er så blødt
så blødt jeg
har et svar til plænen
febertræet kan vokse i mig
febertræet kan vokse i mig (Storr-Hansen, 2018, s. 31)

BBY

I *BBY* møter vi et jeg som er helt oppslukt i sin partner, som kalles for baby. Denne delen er mer kroppslig og seksuell enn de andre to delene. Jeg-et har et jag etter å bli gravid og fantaserer om å være det. Baby kommer og går som han vil og dette påvirker jeg-et i stor grad. Jeg-et oppleves som porøst og bløtt og går «i oppløsning» når baby ikke er til stede. Det oppstår et tomrom uten baby og dette forsøker jeg-et å fylle med mat, alkohol eller aller helst et barn, noe å elske ubetinget. Det sårbare jeg-et tar seg først nær av det baby sier, men til slutt slår jeg-et tilbake og vokser på det som blir sagt.

«jeg har gjort noget sindssygt
jeg har ladet ham gøre mig
gravid
jeg har ført sæden ind i mig
dypt
det er min hemmelighed
han kom så dybt i mig
og meget
at til trods for biologien
må der findes et barn
et sted i mig
i membranen til en eller
anden nerve
i det yderste af et hårstå

alt her lugter af sæd
under neglene
mit underliv
det er min lille glemsel
det er min ekstra tand
dette lille sædbarn må findes
bo i min krop
er det syndsygt
er jeg syndsyg
men mit hjerte ja alle
organer har vokset sig
store og stærke
nye» (Storr-Hansen, 2018, s. 37)

Jeg-et har latt han gjøre henne gravid og hun syns det er sinnsykt, eller hun vet ikke om hun er gravid ennå, men hun bare må være det. Hvorfor syns jeg-et det er sinnsykt? Kan det være fordi det å føde og oppfostre et barn i dag er det største klimaavtrykket du kan lage. Er det fordi hun har latt han gjøre det, han som hun bytter på å elske og hate. Ved å få et barn med han er hun for alltid knyttet til han og han vil alltid ha en form for kontroll over henne og barnet. Eller kan hun som selv er ennå er et barn ta seg av et barn? «jeg er et barn» (Storr-Hansen, 2018, s. 52). Er det samfunnet eller hun selv som har gitt henne merkelappen besatt fordi hun ikke klarer å fungere uten baby eller ikke klarer å slutte å være besatt av tanken på et barn? Nettopp dette behovet for å bringe fram et barn, fordi det forventes av henne som en kvinne, hun skal bringe menneskeættens videre, det er det som er hennes oppgave her i verden.

«mine bryster spænder
jeg tror de vil vokse sig større
jeg tog ham med ned til havet
vi badede i havet
vi kravlede ind gennem tangbunden
og de glatte sten
jeg sagde til ham: jeg tager ned til havet
når jeg er rasende
det deler min vrede
jeg sagde til ham:
havet gør mig rasende

jeg deler havet med dig
når vi svømmer i det
han sagde i går:
hvis du bliver mere forelsket
så sprækker du
i dag kan jeg kun se det som en hån
i dag kan jeg kun se det som havet der
trækker sig og senere vender tilbage
med fuld kraft
som om forelskelsen var min udelukkende
som om han kunne stå i sin høje krop og se
mig dér med den
besat og en ulv
besat og et barn
jeg tjekkede der var ikke noget barn i morges
nu tjekker jeg aldrig mere igen
nu må det vise sig selv hvis det kommer» (Storr-Hansen, 2018, s. 41)

Her viser jeg-et seg som bløtt og sårbart. Hun deler noe personlig med han og forteller om sitt forhold til havet. Han gjør narr av henne og får henne til å føle at det er bare hun som elsker han, at hun er alene i forelskelsen sin. Det får meg til å tenke på noe jeg har hørt, den som er minst forelsket sitter med makten i forholdet. Han ser på henne som en besatt, en ulv og et barn, eller hun mener at han ser på henne slik og da er dette ord hun egentlig setter på seg selv. En ulv er noe naturlig og vilt, noe han aldri vil klare å temme, men et barn er noe som trenger å bli passet på og tatt vare på. Jeg-et føler det hele er hånlig, men tar senere tilbake makten ved å vedkjenne seg selv som et barn og prise det «jeg er et barn / mine skedevægge er bløde og elastiske / pink» (Storr-Hansen, 2018, s. 52). Dette er androsentrisme. Hun tar tilbake makten, det er et spark til hans mannlige fordømmelse av henne. Beskrivelsen av skjedeveggene som bløte, elastiske og rosa kan minne om planten mimosa, som får små rosa blomster. Kvinnen og blomsten.

«jeg er den huslige arbejder
jeg skubber dej af mine fingre og laver børn
af dem
tykke uformelige børn
ikke symmetriske børn

ubrugelige børn
de ligger om os i en cirkel mens vi knepper
meget sæd går til spilde
jeg gider snart ikke skifte betrækket
en lille ivrig sø snart der så der
mine bryster er modstandsdyktige
i den forstand at de ikke vil optage
sæden når
den lander
på dem som bløde kometer
sengen derimod er en kryster
madrassen
den suger alt hvad der kommer til den
vi ligger og sover på hundrede generationer
af flere af dig
små ivrige drenge
særligt følsomme og med hypermobile led» (Storr-Hansen, 2018, s. 49)

Jeg-et beskriver seg selv som den huslige arbeider i dette utdraget, men i et annet utdrag står det «at sanse er mit arbejde» (Storr-Hansen, 2018, s. 47) og i et annet «i går var jeg ikke på arbejde af bar overvældelse» (Storr-Hansen, 2018, s. 52). Den huslige arbeider minner oss om at det fortsatt er sett på som normen at det er kvinnen som tar husarbeidet, til tross for at de i dagens samfunn både jobber, utdanner seg og bestemmer over sin egen kropp. Å sanse er mitt arbeid vitner om at det å føle og sanse er noe som kvinner gjør, det er det som gjør de bløte og sensitive. Kanskje det er en mulig grunn til at kvinner er nærmere en løsning på klimautfordringene enn menn som nevnt av Mies og Shiva tidligere. Jeg-et har også vært hjemme fra jobb, uten å tilsynelatende ha vært syk. Dette viser at det ennå er stor forskjell mellom vesten og resten av verden. Hvor privilegerte man er i vesten som kan være hjemme fra jobb, selv om man ikke er syk og (som oftest) i tillegg få betalt uansett. Jeg-et skriver også i utdraget over «vi ligger og sover på hundrede generationer» dette kan tolkes på flere måter. En av de er at vår generasjon ligger og sover på hundretalls av generasjoner som har ofret livet sitt for at vi skal kunne leve det livet vi har i dag og mens vi ligger og sover lar vi jorden gå under uten å løfte en finger. En annen tolkning kan være det faktum at kvinner i vesten kan velge om de vil ha barn eller ikke, i den forstand at de ligger og sover på hundretalls av sædceller som kunne blitt barn av. Bøgh Thomsen mener at ved å skrive den huslige arbeider

så streifer *Mimosa* et feministisk poeng, men samtidig utfordrer det ved at den huslige karakteren ikke reproducerer (Bøgh Thomsen, 2018, s. 9).

TEEN AGE

Den siste delen av boken, *TEEN AGE* fortsetter litt som *BBY*. Jeg-et har fortsatt et fokus på kroppen sin, væsker, solen og havet, men jeg-et oppfattes som mer selvstendig og ikke så avhengig av baby. Jeg-et gjennomgår en utvikling, fra barn til kvinne med alt som hører med, pubertet og menstruasjon. Kroppen utvikler seg og jeg-et er opplever både lengsel og fasinasjon. Jeg-et er endelig blitt gravid og har kanskje erstattet sitt behov for baby med det behovet som nå stilles til jeg-et selv. «Solen er lykkelig disse dager / jeg har vondt i maven og kastet op» (Storr-Hansen, 2018, s. 75). Videre i samme dikt står det at jeg-et har fått større hender, noe som også kan indikere at jeget er med barn. Gjennom hele denne delen blandes dansk og engelsk med hverandre og mot slutten av *TEEN AGE* er det en slags how to som innledes med «den økologiske stemme pt.1» (Storr-Hansen, 2018, s. 81). Etter dette er det kun «overskrifter» som ser ut som titler hentet fra YouTube. Disse har navn som minner om steg for steg sminke videoer, men sminke er byttet ut med den økologiske stemme.

«Solen er lykkelig disse dage
jeg har haft ondt i maven og kastet op
noget i mine fortænder sover
alle kroppens celler
vibrerer mod hinanden
jeg får større hænder
de vil indtage alle
overflader
med deres omsorg
give selv
den mindste følelse
en dragt» (Storr-Hansen, 2018, s. 75)

I dette utdraget oppfattes jeg-et som gravid og dette gjør solen lykkelig. Er han solen? Tidligere i verket har solen jaktet jeg-et og jeg-et har følt en nærhet til solen. Kan solen være en slags eufemisme for mannspersonen? Hun har endelig blitt gravid og innfrir derfor sin hensikt på jorden. Hendene hennes er blitt større og nå kan hun favne over mer. Hun har nå mer omsorg å gi, hun er moder jord som passer på alle. Dette gjør solen glad.

«Den økologiske stemme pt.1»
«Den økologiske stemme / tutorial»
«Den økologiske stemme / talkthrough»
«Den økologiske stemme get / ready with me»
«Den økologiske stemme how / to»
«Den økologiske stemme / natural & flirty»
«Den økologiske stemme the / laws of attraction»
«Den økologiske stemme how
to talk in bad weather how to
cope with the moon how to
insist on clouds how to sleep
in trees» (Storr-Hansen, 2018, ss. 82-95)

Dette er de siste sidene i *Mimosa* hvor diktene framstår som sminkevideoer fra YouTube hvor sminken er byttet ut med naturen. Hvordan skal man takle det dårlige været, månen, skyene og hvordan sove i trærne? Denne delen i verket fremmer spesielt hvordan det vestlige tankesettet er. I vesten er man ikke ute etter å redde verden, men hvordan man kan fortsette sin utnyttelse av den og fortsatt leve med de konsekvensene dette medfører. Med sminke kan man pynte på ting eller skjule det man ikke vil at skal vises. Noen ville sagt at man pynter på sannheten og er det ikke det som skjer?

Oppsummering av alle tre delene

Som leser får man ta del i mange aspekt i flere transformasjoner jeg-et gjennomgår. Den ene transformasjonen er fra barn til kvinne. Her inngår menstruasjon, sæd og andre kroppslige aspekt ved det som under transformasjonen. En annen er jeg-ets transformasjon fra et usikkert, bløt, skjørt barn til en trygg, moden og sikker kvinne. Leseren får også man ta del i jeg-ets oppfatning av naturen/det naturlige rundt seg. Fra å ville være ett med naturen til å bli puffet bort av den. Et ønske om å passe inn i det ene øyeblikket og et ønske om å skille seg ut i det neste. Jeg-ets evne til å elske ukontrollerbart og uten hemninger for så å legge lokk på følelsene sine. Fra å ville la baby være en mann med alt som hører med og beundre det til å hate alt ved det og ønske å kontrollere det/han. «følelsen af / når jeg får ham / til at komme / at jeg kvæler / hans pik» (Storr-Hansen, 2018, s. 38). Dette utdraget signaliserer et ønske om å kontrollere eller ende patriarkatet. Et annet eksempel på det er «ved pikken oprejist / det største og eneste rådhus / et kommunalt foretagende i den lille by» (Storr-Hansen, 2018, s.

54). Dette kan bety at det er de som har en pikk som sitter med makten. De er enerådende som et rådhus i en by. Som en mann over en kvinne, som mennesket over naturen og som vesten over resten.

Avslutning

I *Mimosa* snus feminismen i det den blir antydnet, som nevnt tidligere. Kvinnekroppen er plutselig ikke det mottakelige. Brystene er ugjennomtrengelige, mens madrassen er mottakelig. Madrassen er et landskap som representerer overbruk og formålsløshet. Sædcellene representerer nytelsen til menneskene som skjer uten reproduksjon. «a catastrophe is something that occurs suddenly / however I sense that this does not / this is a slow catastrophe» (Storr-Hansen, 2018, s. 47) dette utdraget utfordrer det sitatet fra populærkulturen om at Jorden vil gå under med et brak. Bøgh Thomsen mener at man i *Mimosa* finner et perspektiv som kan kalles *slow violence*. Dette går ut på at vi ikke kan se på menneskeheten som en ødeleggende faktor for naturen og jorden alene, men at kolonialistiske og kapitalistiske bevegelser også må taes med i betraktningen (Bøgh Thomsen, 2018, ss. 10-11). Også i dette utdraget står det «I sense» og dette kan tyde på at jeg-et føler at katastrofen vil inntreffe til slutt og hun føler det fordi kvinner er «nærmere» en løsning, slik som Mies og Shiva trekker fram tidligere.

Bøgh Thomsen mener at *Mimosa* passer godt innen bærepose teorien til LeGuin, selv om den ikke er en roman. Boken er et forsøk på å gjøre mennesket og verden til beholdere, som griper inn og fyller hverandre. Vi trenger forfattere som bruker sin stemme i litteraturen og diktningen til å fremme naturens rettigheter og den urettferdigheten som blir utrettet mot den. Dette kan, i litteraturen gjøres på en vakker måte, slik at lesere ikke føler at det er dommedagsprofeti de leser, men noe vakkert med et viktig budskap, som Storr-Hansen skriver «I sense a beautiful catastrophe (Storr-Hansen, 2018, s. 47).

Siterte verk

- Bøgh Thomsen, T. (2018, November 28). *Bidsk Økofeminisme*. Hentet fra Turbulens.net Forum for samtidsreflecion: <https://turbulens.net/bidsk-okofeminisme/>
- Christiansen, M. (2016, desember 15). *Jeg er en blomst - en introduktion til økofeminisme*. Hentet fra Friktion Magasin : <https://friktionmagasin.dk/jeg-er-en-blomst-en-introduktion-til-okofeminisme-b65653f67893>
- Helsenett.org. (u.d.). *Bruk av Mimosa pudica*. Hentet fra Norge helse og liv: <http://helse.010fl.com/no/helse/201307/106301.html#XRMwp>
- Merchant, C. (1990). Economism and Feminist Theory. I I. Diamond, & G. Seman Orenstein, *Rerevealing the World* (ss. 106-111). San Fransisco: Sierra Club Books.
- Mies, M., & Shiva, V. (1993). Introduction: Why we wrote this book together. I *Ecofeminism* (ss. 132-163). Zed Books.
- Nordal, I. (2020, Oktober 4). *Store norske leksikon*. Hentet fra www.snl.no: <https://snl.no/febertre>
- Rueckert, W. (1978). Litterature and Ecology. An expriment in ecocriticism. *The Ecocriticism Reader: Landmarks in Literary Ecology*, ss. 105-123.
- Storr-Hansen, N. (2018). *Mimosa*. Danmark: Gyldendal.
- Sunding, P. (2020, Oktober 4). *Store norske leksikon*. Hentet fra www.snl.no: <https://snl.no/appelsin>

